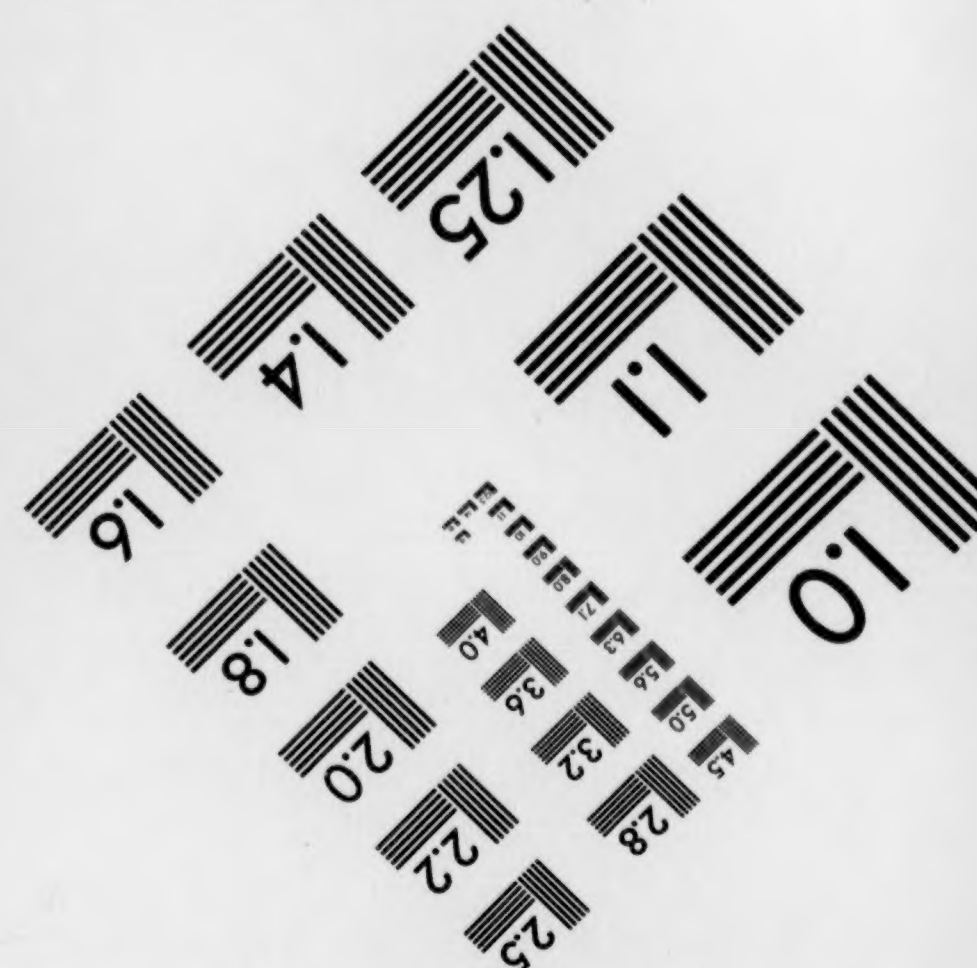
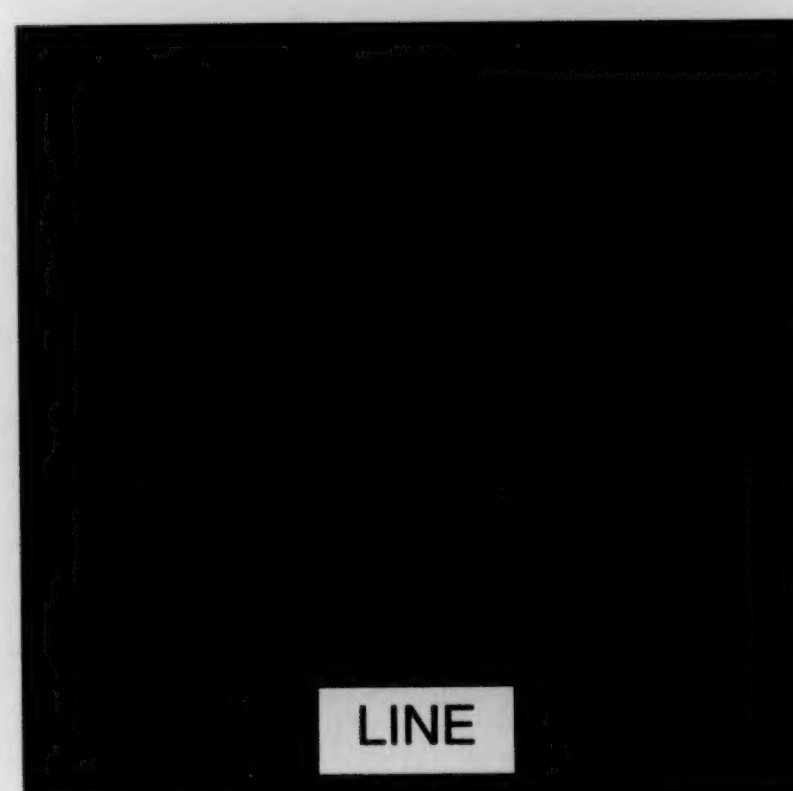
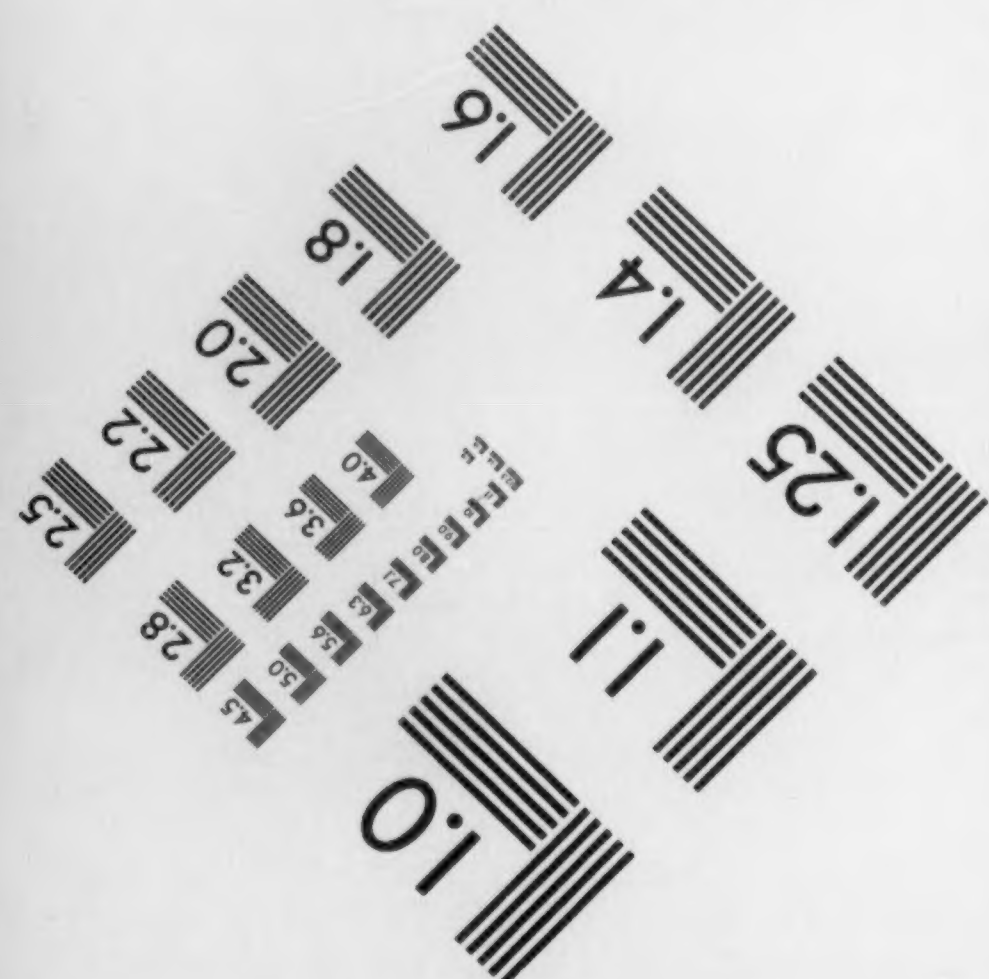
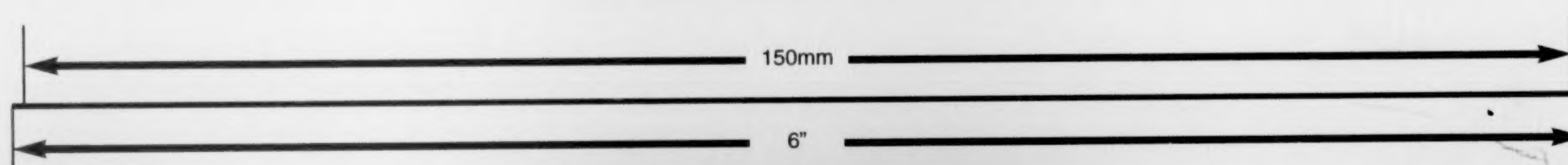
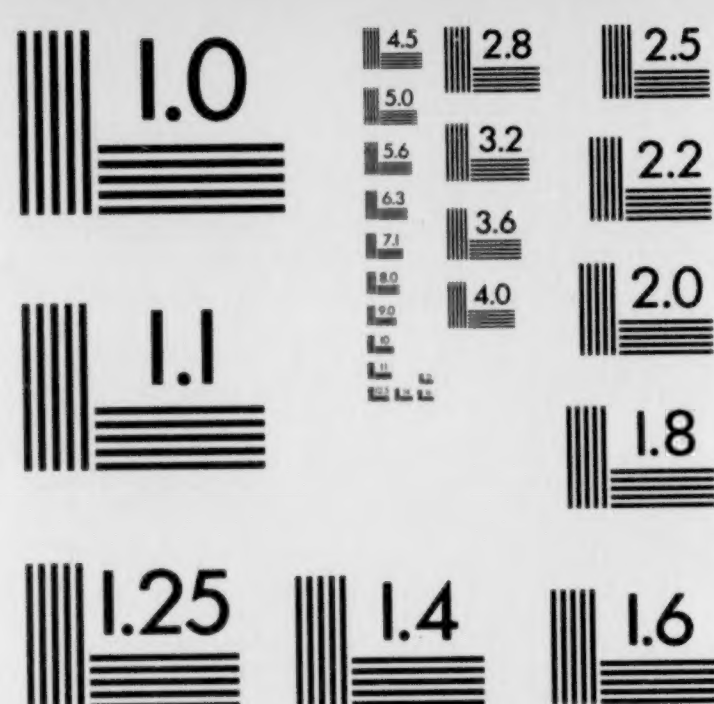
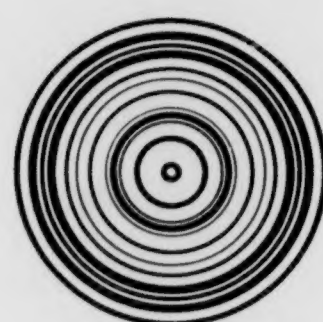
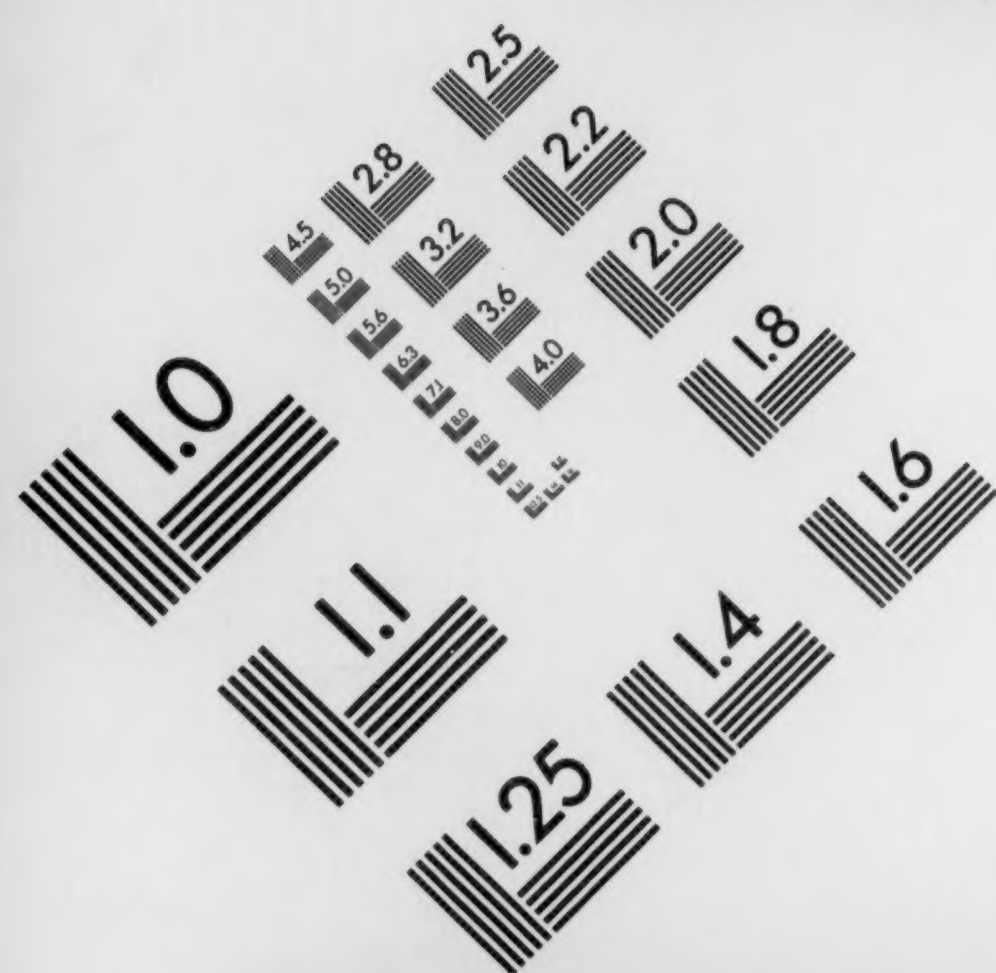

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Permalife
BIRMINGHAM

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-20005-1907-3

Lisak, Malke.

Velt-vinkl : a dray akter.

Moskve, 1923.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1907.3

Lisak, Malke.
Velt-vinkl : a dray akter.
Moskve : [s. n.], 1923.
Pp. 1-24.

1. Yiddish drama.--lcsh.

ID : NXYH94-B66
CALL #: 9603 (Vilna)

CC: 9114   DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 10.0

№ 35

מארקע דיסאק

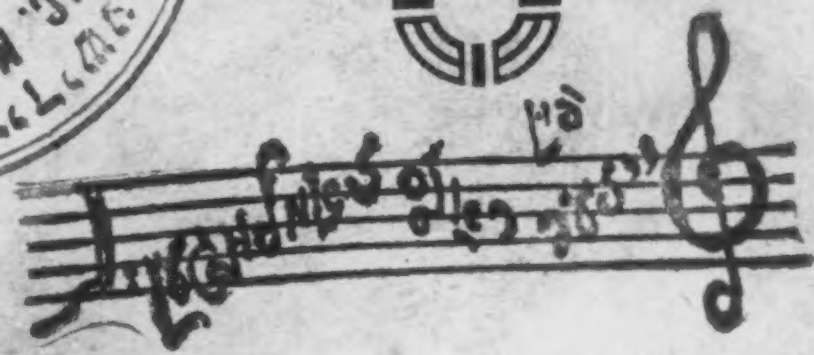
וועלט-ווינקל

00024.6
MICROFORM

(א דריי אקטער);

אויפן רויטן פדאץ;

א וואך-בודקע.

מאסקווע 1923

9603

9603

וועלט-ווינקל.

דריי אקטן.

פערזאנען:

באריס

ניוטע

ראסע — זייער קינד

אן אלטע ניאניע

א טענדלער

א בלינדער

אנאומבאקאנטע

געפאנגענע סאלדאטן

האשוין.

I אקט.

זון-אונטער-גאנג; פעלד-שפיץ מיט בוימער באוואקסן, צווישן בוימער-וועל-
טענע דארפישע הייזלאך. אף פערשיפע ליגן געפאנגענע סאלדאטן. פון א וויטיקן
וועג קומען אן: באריס, ניוטע און די קליינע ראסע. גענענדיק זיך צו די סאלדאטן
באגעגענטן זיי דעם טענדלער; זיינע ברייטע אקסלען מאכן אים קלענער אין
וואוקס און עלטער אין יארן; ס'געוויכט זינס איז אפגעברענט פון זון און איז
טעגושעם. די ברייט געפנטע בלייב אויגן קוקן צעשטרייט.

ניוטע: (צו באריסן) אט שפאנט ער דארט דער טענדלער,
מ'דארף אים דערמאנען, ער זאל אריין צו אונז: די אלטע קליי-
דער אפקויפן.

באריס: (צום טענדלער) ט כטיקער וועלטספארזארגער: מיר
האבן פאר אייך זעלטענע סכירעס.

טענדלער: דער שטויב פון אייער אלטווארג שטיקט
מיך שוין.

באריס: ווי לאנג וועט איר נאך זאמלען אזוי דאס אלטווארג?
טענדלער: נאך איין טיפן קעלער אנפילן, דערנאך זען
איך זיך אוועק מיט פארלייגטע הענט, ביז די וועלט וועט אנהויבן
זיך נייטיקן אין דעם.

באריס: פארוואס ווילט איר עס אונז אזוי מיט אלטע
שמאטעס פארזארגן.

טענדלער: ס'איז אלץ פאר נאקעטע, ווער ווייס, אויב
ס'איז שוין ניט נאענט דער טאג, ווען א גאנצע וועלט וועט
ארוםגיין נאקעט אין איר ארעמקייט, און אסאך מענטשן וועלן
זיך באדעקן מיט מיינס א שטיקל גוטס (ווייזט אויף די געפאנגענע)
אט, גרוסן פון דארטן... פון א בלוטיקער וועלט...

(באריס און ניוטע — געענטער צו די געפאנגענע, ראסע אט, דער
טענדלער דערווייטערט זיך.)

ערשטער געפאנגענער: (פארשלאפן, ציט זיך) די זון
זעצט זיך, ווי לאנג איז דער שיר צו ליגן?

צווייטער געפאנגענער: (זעצט זיך אויף) א, ווי שלעפ-
ריק איך בין! (ליינט זיך צוריק)

דריטער געפאנגענער: (קומט אן) דארט, אויבן, אויפן פערגל
זעט זיך דער שפיץ פון מיין שטאט-קלויסטער נאר איין שא גאנג.
קומט!

I: מארגן באגינען קענען מיר האבן אהין א באן, היינט ווייס
איך ניט, ווי אזוי מען מאכט א טראט, אזוי מיד און צעבראכן
בין איך. (ער ציט זיך)

IV: אויף נאכט וועלן מיר באקומען ארט אין די דארפישע
הייזלאך, און מארגן פרי וועלן מיר אומגעריכטע זיין אין דער
היים. א, ווי גוט (ליינט זיך א צעלירדענער צוריק)

II: (זעצט זיך, נעמט ארום די קני מיט ביידע הענט) יע, מיר
וועלן שוין בעסער דא איבערנעכטיקן, היינט וועלן מיר קומען
אומגעריכטע, מארגן וועט מען אויף אונז ווארטן, אונזער אנקומען
וועט זיין, ווי — טכיעס האמייסיס אויפגעשטאנענע... און די גייט
פירער און קעמפער וועלן אונז באווייזן שוין, אויף וועלכע וועגן
מיר דארפן זיך ווענדן אין אונזער באנייט לאנד.

איינער פון פאלק: וואס רעדט ער?

III: ער רעדט וועגן די גייט וועגן, וואס האבן זיך גענומען
שאפן אין אונזער לאנד, ווען מיר זיינען ווייט געווען פון דארטן,

מ'זאגט: פארשיידן זיינען אט די וועגן, מיר מוזן עפשער שוין אויסקלייבן, אויף וועלכן צו שטעלן אונזערע ערשטע טריט.
עטלעכע: (לאבן) הא, הא! וועגן! מיר קענען יעדן שטיין פון אונזער געגנט.

פילע: יעדן שטיין זייערן קענען מיר.

II: דאס ווייס איך... נאר...

IV: (שלאגט אים איבער) זיי וועלן קומען די נייע פירער און קעמ- פער פון אונזער לאנד און וועלן אונז רופן צו נייע שטרייטן! ווער בויטיקט זיך אין זיי? היים און רו! אט וואס מיר דארפן. א! מידע! נידערשלאגענע, אויפן שוועל פון אונזער לאנד וועט מען אונז אנזאגן, אז ניט אפרוען זיינען מיר געקומען, נאר קעמפן, קעמפן או פס ניין...

אייניקע: (בייז) די שלאכטן ליגן אונז שוין ווי א ביין אין האלו.

עטלעכע: ווי אין האלו א שטעכנדיקער ביין.

(צווישן די סאלדאטן — א שטיל בייזערדיק געמורמל, אייניקע לאזן זיך מידע צום נאענטן ברוגעס וואסער טרינקען, אנדערע לייגן זיך אויסגעמאכערט צוריק שלאפן.)

באריס: (צו ניוטען) מיט וואס פאר א שוידער שאקלען זיי זיך אפ פון נייע שטרייטן.

ניוטע: דאס ערשטע וואס ווארט אויף זיי דארט.

באריס: אומדערטרעגלעך! אט דער אלטער מיט זיין קלוימערשט, נוויאיש אויג, די גרוסן פין דארט, און די דאזיקע אומבאוועגלעכקייט מאכן ס'לעבן אומדערטרעגלעך.

ניוטע: ווער שטערט דיר צו מאכן דאס לייכטער?

באריס: און די שטערונגען, וואס זיינען אויף וועגן פאראן...?

ניוטע: אפשליידערן זיי!

באריס: אפשליידערן? ... דיינע אויגן זיינען פייכט געווארן...

ניוטע: מיינע אויגן דארפן דיר ניט שטערן גיין...

באריס: און ראסע... וואו איז ראסע?
ניוטע: ראסע? ... זי וואקסט א קינד פון אונזערע וועלדער, א טאכטער, פון דער אומגעגנט, פונקט ווי איך בין קינדווייז גע- וואקסן.

באריס: כ'האב מוירע פאר איר פריצייטיקן וואוקס.

ניוטע: ווען ס'רוישן פון וואלד מישט זיך אויס מיט הינ- טישן ביל, כאפט זי זיך אויף א דערשראקענע פון שלאף, און צו מארגנס, שטייט זי אויף א קרענקלעכע, אזא אומצעפרידענע! ...
באריס: שטעלסטו זיך כאטש פאר, וואס מיט אונזער קינד וועט זיין?

ניוטע: צי איך שטעל זיך פאר? ...

באריס: אויף אנדערע וועגן דארף מען אפווענדן איר דערציאונג.

ניוטע: אויף אנדערע וועגן... די ערשטע, די שוין דורכ- געמאכטע, בלייבן שטענדיק אין זי קארן...

די שטילקייט פון אונזער אומגעגנט גייט נאך — טראט נאך טראט;

און דאס טויבן פון וואלד פארפאלגט אין שטילקייט... אפילע... אפילע די אפענע האריוואנטן... זייער ווייטע בלויקייט ליגט אין ראסעס אויגן.

באריס: וואו איז זי, ראסע, מיר האבן זי פון אויג פאר- לויפן.

ניוטע: אט לויפט זי...

ראסע: (קומט צו לויפן) פאפא! א זומער פייגעלע! א זשושענדיק באבעלע! לאמיר זי כאפן.

ניוטע: זי האט רעכט, ראסינקע, צוליב דעם, אייגנטלעך, ביזט דו דאך מיט איר געקומען אהער.

באריס: כ'בין אהער געקומען — — כ'האב געוואלט זיך דערמאנען אן די גינגאלדענע זומער-פארנאכטן פון מיין היים...

ניוטע: דו אליין האסט פארלאזן די היים דיינע, און אזוי אפט ליגט זי דיר אין זינען.

באריס: די שטילע זומער-פארנאכטן זיינען מיר א יאנסעו געווען. כ'האב צוזאמען מיט דער נאטור געפיערט מיין פריילינג, און מיט קיין שום כאווער, מיט קיין פריינט נישט געוואלט זיך טיילן מיט מיין שטילער פייערונג. (אלין מער פארטיפט אין זיך.) זילבערנע זיינען יענע פריילינגס-פארנאכטן געווען. א מאדנע רואיקייט האבן זיי פארמאגט, ווי לעגענדאריש זעען זיי איצט אויס מיט זייער זעלטענער רואיקייט. אזוי ווייט זיינען מיר היינט פון וועלכער ס'איז דו, ניוטע, אזוי ווייט.

ניוטע: (מיט פייכטערע אויגן.) עפשער בין איך שולדיק דערין, עפשער איך?...

באריס: סארגאנגעגע יארן זיינען שולדיק דערין, ניוטע, נייע יארן האבן מיט אן אנדער לעבן און מיט אנדערע פליכטן אונז באשווערט...

ניוטע: באריס!... (וי פארקוקט זיך אין די ווייטקייט.) גארנישט ס'נענטערט זיך מער צו אונז.

באריס: (שמרענגט זיך אן צו זיין) ער זעט אויס בלינד צו זיין ניוטע: יע, מיט אויסגעשטרעקטע הענט גייט ער און ווייסט נישט וואוהין צו ווענדן זיינע טריט.

באריס: זיי ווייזן אים ארויף... ער זוכט געוויס א הויז... צו אונז נענטערט ער זיך...

ניוטע: בלינד זאל ער זיין? זיין קערפער איז ריזיק, און ס'געזיכט? כ'זע עס נישט, די רויטקייט פון דער פארגיינדיקער זון פארשטעלט.

באריס: ער טאפט ווי א נישט זעדיקער.

ניוטע: מ'דארף גיין ווייזן אים דעם וועג.

באריס: קום מיר וועלן גיין אים אנטקעגן. (אין א וויילע ארום באגעגענען זיי זיך. דעם בלינדנס געזיכט איז אויסדרוקספול און שמרענג, די אויגן מיט רויטע פלעקן.)

ניוטע: פון וואנען קומט איר מענטש?

בלינדער: פון א פינסטערער טפיסע.

באריס: דאס מיינט איר די פינסטערניש, וואס באהערשט אייערע אויגן.

בלינדער: ניין, צווישן פינסטערניש און ליכט קען איך אונטערשיידן.

ניוטע: און מער נישט?

בלינדער: מענטשן זע איך אויך, נאר ווי שאטנס וואקסן זיי מיר אויס, אפטמאל באקומען די שאטנס הערנער אין מיינע אויגן... פילמאל זע איך זיי מיט לאנגע כאיעשע פיסקעס... איך זע זיי... (ער ציט צונויף די ברעמען) ניין! געזען האב איך, איצט, אין דער עמעסן, זע איך גארנישט.

באריס: שוין לאנג איז שאטן אלץ, וואס איר זעט? שוין לאנג?

בלינדער: יארהונדערטער, דוכט זיך מיר פילמאל אויס, דריי איך זיך שוין ארום אין א ענגער פינסטערער וועלט... און אין פארלויף פון יארהונדערטער פארגעסט זיך, וואס עס געשייט אין א מענטשנס לעבן.

ניוטע: (פארוואונדערט) וואס...?

בלינדער: ווייזט מיר א הויז, אן ארט, וואו איך זאל קענען איבערנעכטיקן.

ניוטע: איך אליין וועל עס געבן אייך, דערציילט אבער, וואס איז מיט אייך געשען.

בלינדער: (פארטראכט) פארגעסן אין פארלויף פון יאר-הינדערטער... און וואס איך געדיינקט וועט פארוואגלען דעם שלאף פון אייערע אויגן... און איר וועט נישט דערלויבן מיר צו נעכטיקן בא אייך.

ניוטע: וואס עס זאל נישט זיין וועל איך מיינ ווארט נישט בייטן.

באריס: ניוטע! דיין נייגעריקייט דערגרייכט ביז...

ניוטע: דאס זאגן, אז מיטן דערציילן וועט זיך פארוואג-
לען אונזער שלאף, דאס אליין וועט דאך שוין אונז רוהיק ניט
לאזן שלאפן.

באריס: ניוטע, הער אויף!

ניוטע: מיר וועלן ניט אויפהערן אין זינען האבן, אז א
גרויסער, א שרעקלעכער סאד געזינט זיך אין אונזער הויז.
בלינדער: נאך א לעבעדיקער בין איך פאר אלעמען א
שרעקלעכער סאד געווארן.

ניוטע: איר ווילט עס זיין...

בלינדער: (ועצט זיך א מידער אויסן ארט וואו ער שטייט)
איך וויל עס... עפשער... ס'איז מיר לאנגווייליק געווען אויף
אויסגעטראטענע לעבנס-וועגן, האב איך אויף הויקערדיקע פעלזן פון
דערהויבענע בערג אראפגעלאזן מיין לעבנס-ראד, וואס הארבאטי-
קער ס'האט זיך געצויגן דער בארג, אלץ ווילדערער האט זיך געקייקלט
אראפ, האב איך אין מעשוגענעם אימזעט אפגעהאקט שטיקער
פעלזן, בערג צעשמעטערט, דאן זיינען צוויי קארבאנעס געפאלן
איינער-טויט, דער צווייטער-בלינד.

ניוטע: (בלאס)

באריס: דער בלינדער זייט איר?

בלינדער: איך בינ'ס.

ניוטע: (צום בלינדן) גייען מיר.

בלינדער: אויב איר האט נאך ניט איבערגעקלערט.

(ווי לאזן זיך, שווייגנדיק, גיין.)

די קליינע ראסע: (געשפילט ביו אהער) פאפא! פאפא!
אפילע איין זומער-פייגעלע מיר ניט געכאפט.

באריס: (גלעט וי) אין דער היים, ראסינקע, וועל איך יאגן
נאך דיר, און דו וועסט לויפן, פליען ווי א זומער-פייגעלע אין פעלד.
(ווי לאזן זיך ווייטער גיין, ס'הערט זיך אן אפגאנג פון ראסעס
קינדערשע שטים, די זון גייט אינטער אין רוטע פלאמען.)

II אקט.

דאס זעלבע פעלד; א זומער-מארגן, אויף דער פערשיטע זיינען יונגע
מענטשן באשעפטיקט מיט האליק-האקן, אין א ווייטיקן וועג וואנדערט דער טענר-
לער, זיינע הויך שאלנדיקע טריט צוואמען מיטן האקן פון גראבן שטעקן, רייסן
איבער דעם געלאפענעם ארבעטן פון די יונגע.

איינער פון די ארבעטער: (צום טענדלער) וואס זוכט
איר דא צווישן אונז?

טענדלער: כ'וויך דעם טאכליס פון דער וועלט.

א צווייטער: צווישן אייערע אלטע קליידער וועט איר
אים געפונען.

א דריטער: (אויסגעלעכט) גוט געזאגט! דארט איז ער
פאראן: פון גוט אויסגעארבעטע שטאפן — שימל שטויב און לומפן.
טענדלער: אין דעם באשטייט ער, אייער גאנצער וועלט-
טאכלעס?

איינער פון האמוין: און וואס האט איר זיך אזוי
פארטראכט?

טענדלער: כ'קלער וועמען ס'איז מער צו באדויערן
דעם וועלט-טאכלעס אייערן צו אייך אליין.

צווייטער: און בא אייך פון וואס באשטייט ער? לאמיר
אקארשט הערן.

טענדלער: שוין אזוי לאנג, ווי איך ארבעט צונויפנעמען זיין טאך, און איר אין איין מינוט ווילט עס וויסן.
 ערשטער: איבער דעם פיל טראכטן דערוועגן, האט שיר נישט אן אדער אין אונזער מויעך געפלאצט.
 טענדלער: און וואס האט איר געטאן ער ואל בלייבן גאנץ?
 צווייטער: מיר האבן דעם מויאך צו רו געלאזט און גענומען די הענט צו דער ארבעט. (ער נעמט זיך פריש ארבעטן)
 טענדלער: אין וואס באשטייט זי אייער ארבעט?
 צווייטער: די קליינע פעלקער פייערן זייער באפרייאונג און מיר ניצן אויס די באפרייאונג פון א קליינער נאציע.
 טענדלער: (שטיכלט פארטראכט) הם, איצט פארשטיי איך וואס באטייט אייער מיין.
 איינער: וואס?....
 טענדלער: בויען א גרענעץ, ווען צויםען פון אלטע ווערן צעריסן. קורצזיכטיקע! נישט דאס איז דער וועג! (צווישן די ארבעטן-דיפע א שויל געלעכטער) איר זייט יינגלאך, וואס לויפן א כופע פארויס און רייסן זיך מיט געוואלט צו אירע שטאנגען.
 איינער: (לוינט אוועק די ארבעט) יינגלאך וואס לויפן א כופע פארויס...
 טענדלער: נישט דארט, וואהין איר גייט איז דער ארט פון דריטן בייסאמיקדעש צו בויען.
 צווייטער: פארוואס נישט דארט, וואו ס'איז געשטאנען דער ערשטער און צווייטער?
 טענדלער: ס'טאר נישט פארנעמען א וועלט ווינקל בלויז, אין רעכטן מיטן וועלט דארף ער געבויט זיין...
 איינער: אייער נויטעס קענט איר האלטן פאר די שיימעס פון אייער אלטווארג.
 טענדלער: אלטווארג - - ס'שטיקט מיך שוין טאקע זיין שטויב, עפעס אלטווארג פון אנצאליקע יארן...
 צווייטער: יא, סילפאכיק דיק איז דער שטויב אויף אייך

טענדלער: ס'שאדט נישט - - פון אים וועל איך זיך שוין אפטרעיסלען, מיין קערפער וועט זיך דערמיט אפילע ווייניק וואס אויסגלייכן, א קלייניקייט! פון קינדהייט אן אוועלכע שווערע מאסעס געשלעפט... נאר דאס לאז איך שוין מיינע קינדער איבער - -
 (ער קלייבט זיך אוועקניין, אין דער צייט קומען אן ראסע מיט איר דערציערן. די קליינע קלייבט בלוטען אן א זייט פון וועג, די ניאניע גייט לאנגזאם נעבן איר.)
 ראסע: (דערווען דעם טענדלער מיט שרעק) ניאניע!!
 ניאניע: וואס?
 ראסע: דער טענדלער גייט, לאמיר אוועק פון דאנען.
 ניאניע: פאר אים האסטו מוירע?
 ראסע: און דו נישט, ניאניע?
 ניאניע: פאר א מענטשן מוירע האבן, וואס טוט זיך מיט דיר, ואסינקע?
 ראסע: האסטו שוין אמאל ניאניע, געזען זיינע אויגן?
 ניאניע: הם...
 ראסע: פון דער נאענט?
 ניאניע: נו?..
 ראסע: וואס נענטער ס'קוקט אין זיי אלץ מער האט מען מוירע פאר זיי
 ניאניע: וואס האסטו באמערקט אין זיי?
 ראסע: (ווייזט אויף אירע אויגן, מיט וועלכע זי סינטלע-קינדיש) ראסע: אט דאס ווייסע... ניין ס'שווארצע... כ'ווייס נישט... ס'ליגט אין זיי א שרעק.
 ניאניע: וואס ראסעס קליין קעפל טראכט אויס.
 ראסע: אבער פארוואס דרייט ער זיך שטענדיק אליין?
 ניאניע: אלע, וואס האבן פיל צו טראכטן, מוזן זיין אליין...
 ראסע: אזוי, ווי מיין פאפא?
 ניאניע: הם...
 ראסע: דער פאפא האט געזאלט גיין מיט מיר זומער-פיי-

געלאך כאפן און איז נישט געגאנגען און אז ער איז שוין איינמאל
געגאנגען, האט ער אויך נישט געכאפט.
ניאניע: דיין פאפא איז ווייט פון אונז אוועק; אין שלאף
האט ער דאך געקושט; האסט נישט געהערט?
ראסע: און ווען וועט ער צוריק?
ניאניע: דאס ווייס איך נישט, און די מאמע דיינע, זעט
אויס, ווייס אויך נישט. (דערווייל באגעגענען ווי זיך אלץ געענטער מיטן
טענדלער).
ראסע: (צו דער ניאניע) אפילע, ווען ער טראגט גאר קיין
אלטווארג נישט, זעט ער אויך אויס, ווי ער וואלט געשלעפט א
גרויסע מאסע אויף זיינע אקסלען.
ניאניע: שטילער! ער האט דאך שוין נישט דערהערט.
טענדלער: (קענטיק דערהערט) אויף מיינע אקסלען, קינד,
טראג איך די גרויסע מאסע פון א שווערער צייט... אין די אויגן
מיינע — א לעבן פון א צעטראגענער וועלט. (זי גייען זיך צונויף
נישט ווייט פון די ארבעטנדוקט, דער טענדלער בלייבט שטיין פארקוקט און אנ-
קומענדיקן בלינדן).
איינער פון די ארבעטנדיקע: וואס נאך פאר א
באשעפעניש קומט פון דארטן? מיט אויסגעפיקטע אויגן?
בלינדער: (פארשטעלט די אויגן, ווי פון זון) וועמענס שטים
איז עס, די — כאיע-מענטש? ווי איז דיין אויסזען, די —
אומווערדיק וועזן? און אין וואס איז דיין צעלעם-עלויקים פאר-
וואנדלט? (צווישן די ארבעטנדיקע א שטום קוקן איינער אויפן דעם צווייטן)
ווי אויסגעצויגן זיינען אייערע געזיכטער... וואס פאר א וואקס-גע-
לער אפשיין איז ביי זיי, אייערע אויגן — אן א ריכטיקן קאליר,
נישט די בלויקייט אין זיי איז בלוי, נישט די שווארצקייט —
שווארץ נאר וואקס זע איך, געבלעכער וואקס.
איינער פון די ארבעטנדיקע: דאך זעט ער נאך
א שפאר ביסל גוט...
בלינדער: צווישן ווייסע, גאנץ ווייטע מינוטן געלינגט

עטוואס צו דערזען, אבער פון אלעם זע איך נאר דעם שאטן.
טענדלער: שאטן...?
בלינדער: אפטמאל... טונקעלע כמארעס בלויז, אן א ברעקל
זונענשטראל... אזוי צונויפגעפרעסט אז מענטש און וואלקן — איינס.
איינער פון די ארבעטנדיקע: פון אייער גרויסן
לעבנס-אומגליק נעמט זיך עס.
טענדלער: (צו זיך) ...א אויספלעכטונג פון גרויסן וועלט-
קריזיס.
ארבעטער: ווי אזוי?
טענדלער: וועלט ראנגלט זיך אין איר ענגשאפט און
בלינדטקייט...
בלינדער: כ'האב זיך געראנגלט מיט מיינע ריזיקע פויסטן...
אן ארבעטער: אבער מיט וועם?
בלינדער: מיט זיך...
ארבעטער: כ'פארשטיי נישט וואס ער רעדט.
טענדלער: זאגט אויפריכטיק, ווער איז געווען אייער
באשטראפער?
בלינדער: איך אליין און דערנאך דאס געריכט פון מיין
לאנד.
אן ארבעטער: רעדט דייטלעכער!
בלינדער: כ'בין קאינס גאלגל... און אליין — מיינע אויגן
באדעקט מיט רויטע פלעקן. (צווישן די ארבעטער א פארוואנדערונג)
בלינדער: (מיט איראניע) און מענטש האט דא באוויזן זיין
קויאך: מיך אויף גאנץ לעבן צו טפוסע פארמישפעט.
אן ארבעטער: און איר זייט געזעסן?
בלינדער: דורך די אייזערנע גראטעס בין איך ארויס
נעקאמע צו נעמען אן די גרויסע יושער-פארטיידיקער...
איינער פון פאלק: וואס פאר א נעקאמע?
בלינדער: כ'האב געוואלט ווערן א שטיינער-העקער פארן

נייעם וועלט-יעסאד, און יענע ייִשערדיקע ריכטער זאלן צעשטויבט
ווערן צווישן מיין האמער און שטיין.

טענדלער: (זיין געזיכט שטראמט אויף, די אויגן זיינע באקומען
א הערלעכן טונקל-בלויזען אפשיין)

קינדער, קינדער פון דער איימעדיקער צייט!

בלינדער: וועמענס שטים איז עס, וואס איצט ציטערט.

טענדלער: ס'איז א מענטש, וואס זינקט אין קייט, וואס
טרינקט זיין גאנץ לעבן.

בלינדער: ביסט א שוואכער...

טענדלער: ניט אין מיר ליגט די שוואכקייט, נאר
ארום מיר...

בלינדער: דיין קויאך איז נישטיק.

טענדלער: ווען מיליאנען כאלעשן אין זייער שוואכקייט,
ווי אזוי זאל איינער קענען זיך בייקומען?

בלינדער: ווען די שוואכקייט פון מיליאנען ליגט אין
א'נס, קען דער איינער טאן פאר גאנצע מיליאנען.

טענדלער: און וואס איז דיין אויפטאן, גרויסער מענטש
פון דער גרויסער צייט?

בלינדער: איך פארשמאך אין מיין בלינדער מאכטלאזי-
קייט.

טענדלער: דאס גאר? ○

בלינדער: כ'גיי אויס פאר כאראטע: אנשטאט גרויסעס
האב איך נאר קליינלעכע צענישטערט.

טענדלער: דאס איז אלץ?

בלינדער: און שמאך פאר בענקשאפט, כאטש נאך איין
מאל אין מיין לעבן צו קענען זיך באטראכטן...

טענדלער: וואס רעדס איר?

בלינדער: (קלייבט זיך אוועק) כ'קען זיך בעשום אויסן
ניט דערמאנען דעם אויסדרוק פון מיין געזיכט...

טענדלער: וואהין גייט איר?

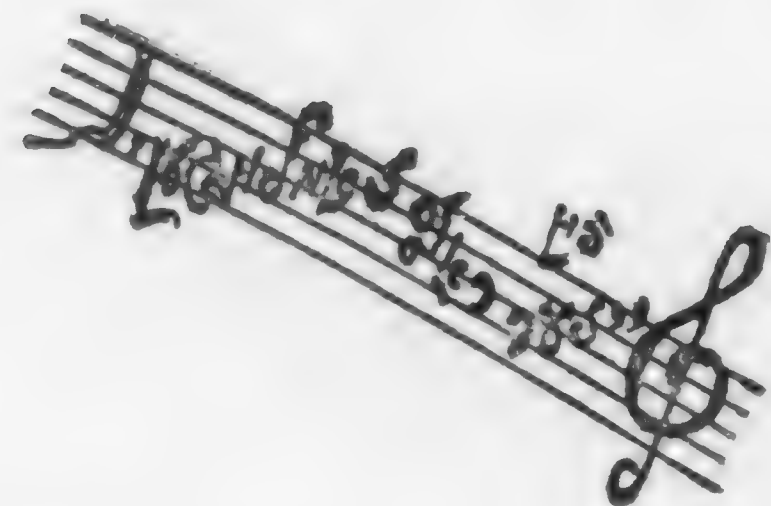
בלינדער: כ'וועל אויפזוכן א טויט-שטילע וויסטעניש, וואו
דער מינדסטער שארף זאל מיר ניט שטערן צו דערמאנען זיך
דעם אויסדרוק פון מיין פאנים.

טענדלר: (לאזט אים ניט אס) צו וואס גיט עס אייך?

בלינדער: כ'ווייס אליין ניט... ארום מיר איז פינסטער,
אויף מיין געשטאלט פלעג איך אמאל דערזען א ליכטיקן שטראל..
כ'וועל אהין אוועק, און פריער ניט צוריק, ביז כ'וועל זיך דער-
מאנען... כ'פארשמאך פאר בענקשאפט, נאך איינמאל כאטש אויף
זיך א קוק צו טאן.

(ביידע אס)

III אקט.

אין באריס'עם הייז, וואס איז ארוםגערינגלט מיט וואלד, דורכן אפגעשטעלט
פערשטער זען זיך וואלד בוימער. אין שטוב הערט זיך דאס רוישן פון בלעטער;
ראשע שפילט זיך מיט דער ניאניע.

ניאניע: ראסינקע, די מאמע דערציילט דיר גארניט ווען
דיין פאפא וועט צוריק קומען אהיים.

ראסע: דער פאפא איז אוועק עטוואס צו טאן. ווייל ער איז
ניט אזוי קליין, ווי ראסינקע און ניט אזוי אלט ווי ניאניע, ער
איז א גרויסער, דערוואקסענער מענטש, און גרויסע מענטשן, זאגט
די מאמע, דארפן און מוזן עטוואס טאן.

ניאניע: יא, יא...

ראסע: אז איך וועל זיין גרויס, זאגט די מאמע, וועל איך
אויך אוועק ווייט אין דער וועלט עטוואס צו טאן... אבער דערווייל,
ניאניע, דערצייל ווי זעט עס אויס דארט — אין דער וועלט...
ניאניע: כ'ווייט ניט... דאס ווייט איך נאר: בעסער צו
הערן דעם גערויש פון אונזערע וועלדער, איידער — דעם הוהא
פון דיין מאמעס וועלסן.

ראסע: די ניאניע ווייט טאקע אסאך!...

ניאניע: (שמייכלט, שאקלט מיטן קאפ).

ניוטע: (באווייזט זיך פלוצים אן אויפגעשטראלעט מיט א ברויף

אין האנט) דער פאפא קומט היינט צופארן! ראסע, ניאניע, איר
מוזט מיר באלד העלפן צוקלייבן די צימערן, ראסינקען דארף מען
אנטאן אין ווייסן.

ראסע: (שפרינגט) האפ! האפ! אנטאן אין ווייסן, טרא לא לא,
דער פאפא קומט צו פארן.

ס'ווערט אין צימער א גערודער, די ניאניע מיט ניוטען — אפ. די מיר
בלייבן אפן, א לייכט ווינטל באוועגט אלץ הענגענדיקעס אין צימער
ראסע לויפט דורך, שלעפנדיק א בלומענוואזן, ניוטע — בוקטען
ווייסע בלומען, א גרינעם קראנץ, וועלכן וי הענגט אויף אין דער
אריינגאנג טיר. די אלטע, קוים גייענדיק, שלעפט זיך אויף דורך מיט
עטלעכע זאכן. ס'הערט זיך אנקלינגען.

ניוטע: מ'קלינגט, ניאניע!

ניאניע: (לאנגזאם, באלד צוריק), אן אומבאקאנטע פרעגט
אויף אייך.

ניוטע: (פארטאן) זאל זי צווארטן אדער שפעטער קומען.
(ניאניע אפ.)

(דאס צימער באפוצט, ניוטע, ראסע באווייזן זיך יאנטעוודיק אנגעטאן)
ניוטע: (קוקט זיך ארום צי ס'איז אלץ אין ארדנונג.) ניאניע
אלץ דוכט זיך, ניאניע? ... און איר... טוט זיך איבער, ס'איז דאך
אן עמעסער יאנטעווי היינט בא מיר.

ניאניע: די אומבאקאנטע ווארט.

ניוטע: א! פארגעסן גאר... ניט קיין ארט היינט פאר פרעמדע
אין מיין שטוב... זאל זי אן אנדערס מאל קומען.

ניאניע: זי דארף אייך נויטיק זען, זאגט זי.

ניוטע: (ניט דערהערט, זעט זיך.) וואס לענגער איך האב
געווארט, ניאניע, אלץ א גרעסערן יאנטעווי האב איך זיך
דערווארט.

ניאניע: וואס זאגן דער אומבאקאנטער?

ניוטע: נו, זאל זי אריין.

(ניאניע אפ: די אומבאקאנטע באווייזט זיך פארשלייערס.)

ניוטע: (מיט כשאר) ווער זייט איר?

אומבאקאנטע: כ'בין א שטרויכלונג אויף אייער גלייכן לעבנסוועג.

ניוטע: (אנגעשטרענגט) וואס איז אייער וואונש?
אומבאקאנטע: אז איר זאלט אורטיילן, ווער ס'זאל אויף זיך נעמען דעם שאָדן פון דער שטרויכלונג.
ניוטע: (א אויפגעבראכטע) כ'פארשטיי נישט וואס איר ווילט.
אומבאקאנטע: אייער באריס... ער שטייט צווישן מיר און אייך. איך וויל אלזא, דאס איר, זיין פרוי, זאלט עס אנטשיידן...
ניוטע: איך בין נישט "זיין" און ער איז נישט "מיין", און דעם פרייען ווילן האט בא אים קיינער נישט גערויבט.
אומבאקאנטע: לאזט איר איבער די אנטשיידונג פאר אים אליין? (בא דער טיר) דאס איז דער גאנצער ענטפער וואס איר גיט?
ניוטע: (וי זעצט זיך א טידע אויף דער סאפע, צו זיך) יע, ווען וואסערן צעגיסן זיך, בלייבט קיין זאך נישט ארום אויפן זעלבן ארט...

אומבאקאנטע: דאס איז אלץ?... (נייט אפ).
ניוטע: (לוגט אויף דער סאפע, קוקט אין דער ווייסקייט, נאך א שפארע וויילע דורך א הינטער טיר, שווייגנדיק, ווי פארשעמט, באווייזט זיך באריס. ניוטע שטייט אויף, א לאנג דריקנדיג שווייגן). איידער כ'האב נאך מיין יאנטעווער אפגעפייערט איז ער מיר שוין פאושטערט. (וויידער א שווייגן). דאס צימער איז פייערלעך צוליב דיר, פארפוצט און דו שטייסט ווי א פרעמדער אין אים.

באריס: (שטרענגט זיך אן עטוואס צו זאגן). דער מענטש איז א שפילצייג אין די הענט פון צופאל...

ניוטע: יע, דו ביסט נישט מער דו און איך — נישט מער איך.
באריס: א נישטיקער צופאל...

ניוטע: (פארטראכט צוריק אויף דער סאפע). ווען אידעען גייען ארויס פון זייער איינגעשרומפקייט, גייט אלץ, און דער מענטש דער ערשטער — פון זיינע ראמען ארויס.
באריס: ניוטע!!!

ניוטע: ס'איז בלויז א אפקלאנג פון מיין נאמען.
באריס: ס'קען נאך אלץ בלייבן ווי פריער.
ניוטע: ווי פריער... ווען דו שטייסט ווי א ווילד פרעמדער אין דיין אייגן היימיש הויז... (ס'הערט זיך א שטיל אנקלאפן אין טיר)
ניוטע: (שטייט אויף) ראסע איז עס. (וי שטעלט זיך בא דער טיר: נישט צו לאזן זי אויפמאכן) וואס זאגן איר, ראסע אונזערער?
באריס: (ווייל אויפמאכן די טיר) לאז זי אריין.
ראסעס קאל: (פון הינטער דער טיר) פארוואס איז די טיר פארמאכט?

ניוטע: (מיט א ציטערדיקער שטייט) ווייל א ווינט האט זיך אריינגעריסן דורך דער אפענער טיר, האט די קרענץ פון די טירן, אראפגעריסן און אלע בלומענוואונדען אומגעווארפן.

(וי רייסט אראפ דעם קראנק און ברוינגט אין אומארדנונג די בלומען)
ראסע: (פון הינטער דער טיר) או, או, או! לאז מיר, מא-מע, אריין אדך וועל אלץ גלייך מאכן, צוריק אויפהענגען.

ניוטע: (דאמט אלץ נישט עפענען מיט פארטערטע אויגן) ראסינקע אומזיסט! דער ווינט האט אלץ אזוי צו נישט געמאכט, אז ס'איז אוממעגלעך עטוואס צו פארזיכטן.

באריס: (קען נישט הערשן איבער זיך) לאז זי אריין!
ניוטע: זי וועט אריינקומען, ווען קיינער פון אונז ביידן וועט אין שטוב נישט זיין.

באריס: (אן אויפגעערעגטער אפ פון א ווייסקער טיר, ניוטע — פון א צווייטער).

ס'הערט זיך ווידער אמאל ראסעס שטילער קלאפן, באלד באווייזט זי זיך אין טיר אין אויף דער אומארדנונג פארברעכט. זי אירע קליינע הענטלאך, און פארבייסנדיק די ליפן, שטייט זי עטלעכע מינוטן. דורך דער טיר אויף וועלכער ס'הענגט דער אראפגעריסענער קראנק, קומט אריין דער בלינדער, ער האט אן אויסגעמאטערטן אויסזעהן די קליינע דערשרעקט זיך און וויל ארויס.

בלינדער: (הארבט זיך איין) איז קיינער אין שטוב?
ראסע: (לויפט ארויס) באלד! באלד!

(דער בלינדער בלייבט שטין ווארטן.)

ניוטע: (אין טיר שריינגט זיך אן צו באהאלטן ס'גלייכגעוויכט)
א, דאס זענט איר גאר! סון וואנען אזוי פלוצלונג? (גייט שטיל צו)
דורך דער טיר פון מיינע אראפגעריסענע קרענץ.
בלינדער: פון א וויסטן ארט, וואו כ'בין געווען א לאנגע צייט.

ניוטע: וואס האט איר דארט געטאן?
בלינדער: כ'האב געוואלט אן עטוואס פון מיין לעבן זיך דערמאנען.

ניוטע: איר האט זיך עס דערמאנט?
בלינדער: ניין!
ניוטע: וואויל איז אייך, אז איר האט נאך מיט וואס אויף וויסטע ערטער צו פארברענגען.

בלינדער: און אז מ'האט נישט מיט וואס?
ניוטע: מוז מען אנטלויפן פון זיך אליין.
בלינדער: אזוי טוט איר?
ניוטע: כ'האב מיין איך פארלוירן אין שוים פונם וועלט- גערודער.

בלינדער: וואויל איז אייך, אויב איר קענט עקזיסטירן אן זיך.

ניוטע: און איר קענט עס נישט?
בלינדער: (הערט זיך צו) ס'רירט ווער בא דער טיר... ס'ווייז ווער אריין...

ניוטע: (גייט אויפמאכן די טיר) דאס איז אוואדע דער הענד- לער פון אלטווארג, כ'האב געשיקט נאך אים. (אין טיר באווייזט זיך דער טענדלער)

בלינדער: (ווי ער ווארט זיך ווערן אן עטוואס דערמאנען) דער הענדלער פון אלטווארג?...

טענדלער: (צום בלינדן) מענש, ווען זייט איר פון דער וויסטעניש ארויס, איך האב אייך גאנצע טעג אומגעזוכט.

בלינדער: צו וואס האט איר מיך באדארפט?
טענדלער: צו וואס? כ'ווייט עס נישט, אזוי ווי כ'ווייט נישט צו וואס כ'דארף זיך גריבלן אין די וועלט- אפגרונטן.
בלינדער: נישט עס נוצט טאקע אייך, נישט עס נוצט דער וועלט.

ניוטע: (וועלכע איז דערהיילע אריין אין צווישן צימער קומט צוריק מיט א פאק אלטע קליידער)
טענדלער: דאס שלעפט איר פאר מיר? כ'בין מער קיין סויכער נישט אף אזעלכע זאכן.

ניוטע: אייערע קעלערס זיינען שוין, ווייזט אויס, גאנץ פול?
טענדלער: זיי זיינען שוין גאר ליידק: אין אייניקע וועלט-ווינקעלעך איז געווארן א נויטבאדערפעניש אין זיי, און דאס גאנצע אלטווארג איז איבערגעפעקלט אהין.

ניוטע: (פארטראכט) אין ווייטע וועלט-ווינקעלעך... די וועלט, קענטיק, ריקט זיך פון איר ארט, און מיר צוזאמען מיט איר...
טענדלער: דאס לעצטע זע איך אפילע נישט.

באריס: (באווייזט זיך אין צימער, א צומאָגענער).
ניוטע: (צו באריסן) צוזאמען מיט דעם טענדלערס אלטווארג זיינען מיר פון אונזער ארט אוועק.

טענדלער: (צו זיך זעפרידן.) אפגערייניקט זיך פונם שטוי- ביקן אלטווארג.

באריס: (בלאס) וואו איז ראסע?
ניוטע: כ'וועל זי רופן... פארשווינדט דורך א הינטער טיר איבער- דאָנדיק די אלטע קליידער אין גרעסט אומאָרדניג, באריס נאך איר.)
בלינדער: (הארבט). וואס איז דא אזוינס געשען?

טענדלער: (כאזערט איבער פארטראכט.) צוזאמען מיט מיין אלטווארג, זיינען זיי ביידע אוועק פון זייער ארט... וועלט! ווי סוידעסדיק רייך איז דיין טהאם!

בלינדער: (שפייטנדיק בא דער טיר, דערמאנט ער דעם צעשטערטן אַרמאָהיינגענדיקן קראנץ, און מיט די פיס דערשטיינדיק די אומגעוואָרענע

בלומען-וואָנען, פליסט ער זיך זיך צוריק אויסשטעלן; ער האַרט זיך אַן אין
אין עטוואס.) ס'איז קיינער נישטא.

טענדלער: (ווייל ארויסגיין קוקט זיך ארום). דער גאט פון צע-
שטערונג וואנדערט דא ארום... איר גייט אויך?
בלינדער: ניין, כ'פארבלייב: נאך א ביסל צוהערן זיך צום
טרויער, וואס פילט אן דא די לופט. (ער שטייט נאך א ווילדע אליין
הערנדיק.)

אויפן רויטן פלאץ.

И царь приказал выко-
лоть зодчему глаза, дабы
он никому больше по-
добного храма не вы-
строил. *)

די ערד האט זיך געטרייסלט אין ציטערניש. שוין נישט פון
שרעק. איצט האט אין פרייד די ערד געציטערט.

מייסים האבן נישט געקענט אין קווארים איינליגן.
— פארוואס טרייסלט זיך אלץ — און קלויסטערס שווייגן?
האבן זיי פארכידעשטע געפרעגט, און ס'געדולד האט נישט מער
אויסגעהאלטן.

דער בלינדער קינסטלער איז געגאנגען בעראש. דורך פיג-
סטערע הינטער-גאסן — די הויפט גאסן זיינען געווען צו רוישיק
פאר טויטע.

— בלינדערהייט — האט ער מיט שטאלץ געזאגט — וועל איך
איין פירן אהין, צו מיין ריווקן קלויסטער. ער איז איינציק אין
זיין מייסטערשאפט. קעדיי אין ערגעץ זאל שוין קיינמאל אזעלכעס

*) און דער מילאך האט באפוילן אויסשטעכן דעם בויםייסטער די אויגן, ער זאל
מער קיינעם אזא קלויסטער נישט אויסבויען.

און ענלעכעס ניט אויפגעבויט ווערן, האט דער מיילאך פון דעם
לאנד די אויגן באפוילן מיר אויסשטעכן.

דערפאר איז דער קלויסטער פארבליבן דער איינציקער...
און מייסם האבן געשפאנט נאכן בלינדן קינסטלער. די
הינטערגאסן זיינען אבער אויך געווען צו ליארמיק פאר טויטע.
לעבעדיקע האבן דעמאלט געיאגט צום פריידיקן שטאט-פלאץ.
האבן מייסם אומבאמערקט אין הינטער גאס א ווינקל אויס-
געפונען.

צווישן הינטער-גאס און שטאט-פלאץ האט שטום געשטארטשעט
דער ריזיקער ביניען.

און דער קינסטלער האט ווידער געזאגט;
— מיט הויכע קלויסטער-גארנס האב איך געוועבט מיין
לעבנס-לעגענדע.

א טרער האט זיך אראפגעקייקלט פון זיינע אויגן-לעכער.

— און די גלאקן... און דאס שאלן פון דיינע קלויסטערשע הויכן...
האבן מייסם דערמאנט.

— זאל דער יונגסטער פון אונז מיך פירן... זאל ער ווייזן...
וועל איך א קוק טאן...

האט זיך געבעטן דער קינסטלער.

דער יונגסטער צווישן די מיסס איז שוין דעמאלט געשטאנען
ווייט פון די זקיינים. א נייגעריקער האט ער זיך אריינגערוקט אין
ברייטן טויער, פו וואנען מ'האט געקענט זען און הערן אלץ, וואס
עס טוט זיך אין דעם גרויסן יאנטעוו אויפן שטאט-פלאץ.

נעבן הויכן דיקן מויער... קווייטן, קרענץ... ווייסע, רויטע,
פילפארביקע...

טויזנטער שטאלענע ארבעטער-הענט באפוצן און באצירן די
רייען קווארים נעבן הויכן מויער... לאנגע צונויפגעפלאכטענע
קרענץ...

אויף קווארים... טויטע געשאמע פון יונגן האט אויפגעציטערט
און לעבן באקומען.

אויף קווארים אזוי פיל קרענץ...! און קווייטן, נעבן קווארים
אזוי פיל פרייד...

— פארוואס איז בא אונז ניט אזוי?...

פייער פון קינע האט אנגעהויבן ברענען אין פאר דער-צייט
געשטארבענעם.

נאר ווייטע שטים האט אלץ פארטויבט.

פון ניי-אויפגעבויטן מאנומענט האט גערעדט א שטים פולם
ניצאכן.

— עטלעכע טראט גאנג פון קלויסטער ביז מויער... אבער
טריט פון דוירעס... ווייטער געשיכטן-גאנג.

יונגער האט ניט פארשטאנען, מיטן גאנצן וועזן איז ער
פארוונקן אין הארכן.

— אויף קלויסטערשע שפיצן שלימערט א פארגעסענע לע-
גענדע. מיר טארן זי ניט פארגעסן... זי איז דער היסטארישער
שטיין, פון וועלכן מיר מעסטן אונזערע שריט... שריט פון
דוירעס...

דורך קאלטע אדערן איז ווארימער שטראל דורכגעלאפן.
פארשטאנד האט אויפגעוואכט.

נאר זקיינים האבן אים געשטערט.

— יונגער, גיי! האבן זיי אים געשטויסן. פיר אים ארויף!
וועט אונז און אים פריילעכער ווערן אין די קאלטע קווארים..

— נארישע זקיינים!... זקיינים נארישע!... ס'האט שטיל אין
זיך געוויינט דער בלינדער קינסטלער.

— צייט האט ארויסגעריסן די צינגער פון דיינע גלאקן, האט
מיט קאעס אויסגעשריען יונגער מעס. — שווערע דוירעס-טריט
האבן זיי פארהילכט.

די זקיינים האבן מיט די קעפ געשאקלט.

— ער רעדט ווי א נאווי.

— ווען ניט דער פריצייטיקער טויט... ווי גוט איז צו פאלן
א קארבען אויף מיזבייכעס פון גרויסע צייטן...

און אייפערזיכטיק האט יונגער געקוקט אויף די קרענק, וואס אויף קווארים נעבן מויער.

בלינדער קינסטלער האט שווער געזיפצט.
פון ניי-אויפגעוואקסענעם מאנומענט האבן געשאלט זיגערשע ווערטער:

— שמאלער פלאץ-שעטאך — איז פאלקס ברייטע ארענע...
אויף שמאלן שטאט-שעטאך קויצט פאלק זיכרוינעס פאר גרויסע מאיסים...

טויטע זקיינים האבן נאכגעקערעכצט. אלטקייט האט זיי טויב געמאכט, האבן זיי ניט געהערט, וואס ס'טוט זיך אפן גרויסן יאנ-טעוו פון א מעכטיק פאלק.

שווייגט! האט זיך געבעטן דער יונגער, איר שטערט מיר הארכן, אבער בלינדער קינסטלער האט זיינס גערעדט:

— מיינע גלאקן פלעגן דערציילן מיין גרויסע לעבנס-לעגענדע.
האט צייט ארויסגערופן צינגער פון גלאקן, און א פארגעסענע איז די לעגענדע געבליבן אויף קלויסטערשע שפיצן...

אין יאנטעוודיקע פרייד-געשרייען איז פארזונקען זיין קלאנג די מוזיק אויפן פלאץ האט אזוי שטורמדיק געשאלט, אז די מייסים אפילע האבן טענער דערהערט.

איינגעבויגענע זקיינישע רוקנס האבן זיך אנגעשטריינגט:

— מיר הערן עפעס... אבער מיר פארשטייען גארניט.

יונגער האט פארטייטשט:

— ס'איז מוזיק פון ווייטן אסיד.

— ניט פאר אונז.

און אין ארומיקער ווארמקייט האט זיי קאלטער ציטער ארומ-גענומען.

— און קווארים צוריק... אין קאלט-פינסטערע קווארים...

מייסים האבן גענומען שפאנען.

בלינדער קינסטלער האט זיך איינער ניט גערירט פון ארט.

אין טויער האט ער דערטאפט דעם יונגן מעס און געבעטן:

ער זאל באגלייטן אים אין זיין גייסט-וואנדערן איבער גרויסער וועלט.

אן קלויסטערשע גלאקן איז אים קייווער צו שטיל און צו ענג. יונגער אבער האט ניט מאסקים געווען.

וואנדערן-וועט ער וואנדערן אליין.

קינסטלער אין וועלט האט זיינס אפגעטאן. ריזיקער ביניען איז היסטארישער וועלטשטיין, פון וועלכן פאלק מעסט טריט פון זיינע דוירעס.

און וועלטישע פעלקער וועלן ציילן זייערע טריט פון דעם איינציקן פאלק...

נאר ער... נאך איצט אין דער טקופע מוז זיין נעשאמע-מע-גולגל ווערן...

אויב שטארבן — איז פאלן א קארבן אויפן גרויסן צייט-מיז-בייאר, וועט ער כאטש האבן פריידיקע יארצייטן און באצירטן קייווער...

— אזעלכע גרויסע יאנטויווים אין יארצייט פון געפאלענע!...

שווייגנדיק זיינען זיך טויטע צוגאנגען.

קינסטלער אויך — צוריק אין זיין רו.

יונגנס גייסט האט ארומגעשוועבט צווישן האמוין אויפן יאנ-טעוודיקן שטאט-פלאץ.

אז ערד ציטערט פון גרויס פרייד קען יונגער ניט איינרווען אין פינסטערן קייווער.

נאך אין דער טקופע מוז זיין נעשאמע מעגולגל ווערן... און

א לעבעדיקער פייערן זיין פאלקס גרויסע יאנטויווים.

איז אויב שטארבן... איז פאלן א קארבן אויף אלועלטס-מיז-

בייאר, וועט ער כאטש האבן פריידיקע יארצייטן און באצירטן קייווער...

וועלט איז פלוצים שיקער געווארן, שיקער ביז מעשווגע. האט
זי אין ווילדער שיקרעס ארויסגעטריבן פון ווארעמע היימען אלע
שווארצאויגיקע, בלאנדלאקיקע יינגלעך און געיאגט זיי אין ווילדן
וויכער...

געדיכט-פארפלאנטערטע צווייגן אין וועלדער האבן זייערע
בלאנדע לאקן ארויסגעריסן.
אייזיקע וואסערן האבן זייער ווייס לייב אויף בלויליך-גריין
פארשטארט.

אין מידבאריעס, וואו ס'איז זיי אויסגעקומען דורכגיין, האט
דורשט זייער הארץ געברענט.

האבן זיך פארטרערט קינדערשע אויגן:
— זיי האבן דאך געקענט זיך אפשטעלן און ניט וועלן
ווייטער לויפן...

— דערפאר טאקע, קינד, ווען מענטש וואלט א ווילן פאר
מאגט, וואלט וועלט גארניט שיקער געווארן...

האבן זיך פארטרעכט קינדערשע אויגן:
... איבער וועלט — אזעלכע ווייטע טיפע הימלען, אין לעבן-
אזעלכע הויכע, ריזיקע טורעמס.

ער וועט קלעטערן אויף אייזערנע שטאנגען פון יענע הויכע,
הויכע טורעמס.

ער וועט שפאנען מיט פעסטע, יינגלשע טריט צו דער ווייטער
בלויקייט פון קאלירטע האריזאנטן.

— נו, ווייטער, באבע, ווייטער?...
— האט וועלט אין שיקערן שיגאען געפירט ווילנלאזע קינדער
אין קייט-זומפיקער נידער.

אין וועלטישן ווינט-שטורם דעם פארשטאנד פארלוירן, האט
איינער דעם צווייטן געהארגעט, געשענדעט ביז בלוט.

אפגעריסענע פיס, הענט האבן זיך אויף ערד געוואלגערט.
טייכן וואסער זיינען ווייקשאפטן געווארן, ביז ס'האט פארפעלט
טרינקוואסער אויף גרויסער וועלט און מענטשן האבן בלוט געטרונקען.

א וואך-בודקע.

די זעלנערשע בודקע — ווי א הינטישע נארע, נאר מיט צוויי
ארשין העכער.

די פארנאכטיקע מארע שכוירע האט גאס אין בודקע באהאנגען.
אין שטייענדיקע קאליזשקעלעך אויפן ניט-ברוקירטן מארק
האבן זיך געפליוסקעט געדיכטע רעגנטראפנס מיט אפגעריסענע
גאסן-קינדער.

א הילך פון זעלנערשן טראט האט זיך אריינגעריסן אין
מאנאטאנעם רעגנגאס, פארשוואנדן אויף דער שוועל פון בודקע
און דארטן איינגעדורעמלט:

— — — — —
... א וואונדערמאסע אויף וואר:
ווי מכאשיפעלאך, טאנצן מיט פארפלאנטערטע האר נאקעטע
קינדער.

ענגע בודקע אויף פרעמדע וועגן, אן ציל, אן צוועק.
מאדנע זיינען מאיסעלעך פאר קינדער...
מיט אפענעם מיילעכל הערט זיך צו קליין אינגעלע, וואס די
אלטע דערציילט:

— לאנג שוין... לאנג, ווי ס'איז געווען...

X
דורך קינדערשע גלידער איז שוידער דורכגעלאפן.
די אלטע האט ווייטער דערציילט: און די, וואס זיינען
לעבעדיק ארויס, זיינען אויף סטאם-וועגן אין הינטישע בודקעס
שווייגנדיקע שאמרים געווארן.

— און אזוי ס'גאנצע לעבן?... און קיין איינמאל ניט א
קוק געטאן אויף טיפע הימלען... קיין איינמאל ניט?...
האבן זיך בודקעס אויף בודקעס ביז וואלקנס געטורעמט..
קאלירטע הימלען זיינען שוין גאר נאענט געווען.
נאר וואס העכער אלץ קעלטער איז געווארן.

אייזיקע טראפנס האבן זיך, ווי הארטע שטיינדלאך, אויף
דער בודקע-דאך צעשאטן.

ווען זעלנער האט זיך אויפגעכאפט, האט שוין נאכט-פינסטערניש
די ביין-האשמאשעסדיקע טונקעלקייט פארביטן.

די קאליוזשקעלעך זיינען געשטאנען שטילע; ניט ווי, ניט
ווען. האט זיך ארעגן-טראפן אין זייער בלאטיקן וואסער געטויולט.
און זעלנער איז אין בודקע געשטאנען א פארכידעשטער:
ווי אזוי דורך וואלקנדיקן הימל האט זיך פון זיין ווייטער היים
די בודקע איבערגעווארפן אהער, אויף פרעמדע פעלדער, אין
סאלדאטישן לעבן זיך אוועקגעשטעלט.

